
Барвінок
№ 7 ЛИПЕНЬ 1959
Журнал ЦК ЛКСМУ
для школярів молодших класів

Микола ЛИСИЧ

ПІСЛЯ ГРОЗИ

Прошуміла тепла злива,
Пораділа вся земля.
Вмилась яблунька
щаслива,
Долу віти нахиля.

Наче кланяється хмарі,
Що дощі несла сюди.
Солов'їні срібні чари
Геть наповнили сади.

То не коні б'ють копитом, —
Десь промчався громовик.
Висне райдуга над житом,
Наче вишитий рушник.

А в калюжах крик ізрання,
І гудки тонкі гудуть:
То майбутні капітани
Крізь «моря» і «океани»
Кораблі свої ведуть.

Малюнки Н. ЛОПУХОВОЇ

ЯЛИНКА

Тато наш ходив у ліс
І ялиночку приніс

Невеличку і струнку,
У зеленім кожушку.

Ми ялиночку взяли,
Посадили й полили,

Доглядали кожен раз,
Щоб догнала ростом нас.

А ялинка та мала
Навіть нас переросла.

ПОПРАЦЮВАВ

Раз Івась
Іти зібравсь
На город копати.

Сала й хліба
Він узяв,
Лиш забув... лопату.

В. ТАТАРИНОВА

ЯК РИБИ В ПОЛІ РОСТУТЬ

Малюнки Г. ТУЛЬЧЕВСЬКОЇ

Хіба таке буває, щоб риби в полі росли?

Отож і хлопці, що приїхали з міста на канікули, теж не повірили Петрусеві, щоб у полі риби водились.

Якось, уже надвечір, ішли вони втрьох— Юрко, Вітя і Петрусь вулицею села, і гості наввипередки оповідали, які дива є в їхньому місті.

— ...А ще тепер у нас пустили нову лінію тролейбуса, так нею такі величезні тролейбуси ходять, що раніше ніколи й не було таких. І зупинка біля самого зоопарку, — сказав Вітя.

— У нас є кіно. Тільки не звичайне, а стереоскопічне. Коли футбол показують, то здається—м'яч просто на тебе летить,— у захваті перебив його Юрко.

Петрусь уважно слухав,— нічого не скажеш, багато цікавого розповідали хлопці, — а потім і сам надумав похвалитись. Хитрувато примружив очі і таємниче промовив:

— А в нас на полі риба росте!

— Що-о? — аж остовпіли хлопці, а тоді як зарегочуть! — Де ж вона — серед пшениці чи у вівсі росте?.. І вигадав же! Таке, що й купи не держиться!

— І зовсім не серед пшениці! — Петрусь навіть трошки образився. — Коли не вірите, я вам завтра покажу те поле.

Другого ранку Вітя і Юрко ледве дочекались, поки сніданок дома скінчиться. Все ще не дуже вірячи, але не в силі стримати цікавості, прибігли до Петруся і разом з ним пішли дивитися на небачене колгоспне диво.

День видався тихий, без вітру, і сонце припікало нещадно. Петрусь привів товаришів на околицю села і зупинився на пагорбку. Перед ними розіслалося зелене-зелене поле, все наче покраяне на зелені клаптики. Хлопці не могли одразу розібрати, що там росте.

— То рисове поле!—показав рукою Петрусь.

— Дивися! А я ніколи й не бачив, як рис росте! — скрикнув захоплено Юрко. — Я дуже люблю рисову кашу, особливо з яблуками!

Вітя промимрив розчаровано:

— Я теж не бачив. Та тільки ж ти нам обіцяв показати те поле, де риби ростуть, а привів нас до рисової каші...

— А ти не поспішай, — заспокоїв його Петрусь, — ходімте краще спустимось униз.

Юрко і Петрусь весело побігли до зеленого килима поля, Вітя недовірливо здвигнув плечима і теж поспішив за ними.

З поля приємно повіяло вологою прохолодою, одразу і спека наче трохи спала. Непосидючому Юркові дуже кортіло ближче роздивитися рисові стеблинки. Він підбіг зовсім близько до дивного поля і скрикнув здивований:

— Вітя, дивись, тут вода!

Справді, там, куди через густі кущики рису міг пробитись промінь сонця, виблискувала вода.

— Ой, вода!— зацікавився вже і Вітя,— хіба ти забув, нам же в школі оповідали, що рис у воді росте! Тільки ж рис розводять десь на півдні, в Китаї, в Індії та Середній Азії.

— А хіба в нас не південь? — Петрусь насмішкувато зиркнув на Вітю. — Ех ти, відмінник! Наше Запоріжжя — це також південь, південь України. У нас знаєш скільки сонця? І рис виростає, та й не тільки рис...

Петрусь повів своїх гостей невисокою дамбочкою і наказав хлопцям придивлятись, де рис росте не дуже щільно. Дорогою він розповів, що такі дамбочки все поле ділять на чеки — ділянки, залиті водою, і це тому поле здалеку видається, наче зшитим з латок.

І тут Вітя помітив, що між зеленими стеблами щось майнуло. Він придивився пильніше і мало не скрикнув:

— Та тут же риба!

Петрусь засміявся:

— А ти не вірив! То коропи, їх тут багато. Зараз, правда, короп'ята ще невеликі, а на осінь—знаєте, які виростуть? Оттакенні будуть, з півкіло, а то й по кілограму. Такий як мотоне хвостом, то й у руках не вдержиш.

Юрко тільки вимовив захоплено: «Ого!», а Вітя підозріло зауважив:

— Так рису ж тут до осені зовсім не залишиться, такі рибини його геть увесь витовчуть.

Петрусь приклав палець до рота і рукою показав, щоб підійшли ближче. Спершу хлопці нічого не розібрали, але, добре придивившись, побачили, як коропи, наче поросята, риють носами землю.

— Рис тут буде, та ще який! — сказав Петрусь, — кращий ніж там, де риб немає. Мені старший рибовод казав, що то вони в мулі на дні собі їжу шукають — усяких хробачків, черепашок та комашиних личинок. Навіть личинок комарів поїдають. Кажуть, від тих комарів на чеках раніш життя не було, а тепер їх немає. До того ж, ці коропи, шукаючи їжу, і бур'яни повиїдають, і землю порозпушують, ну просто тобі, як добрі хазяї.

— Здо-рово! От будемо в класі розповідати, ніхто ж з наших не знає ще цього,— аж підстрибнув від задоволення Юрко. А Вітя, придивляючись до рибки, яка хапала й викидала, а потім знову хапала до рота якусь черепашку, промовив:

— Таки справді, дуже цікаво. Треба буде на природничому гуртку зробити про це доповідь. Неодмінно! Тільки я так і не розумію одного... Петрусь, а ти знаєш, як коропи на цьому полі опинились?

— Ще б пак, не знати. Зараз я вам розкажу. Навесні, саме коли навчання в школі вже кінчилося, привезли до Херсону, а потім і до нас на село з риборозплідника в спеціальних живорибних бочках малесеньких коропенят, отакісіньких, менших за мізинець, мальків. Я їх теж, разом з дорослими, в цеберці до чеків переносив. Малькам тут добре було, чеки неглибокі і вода на сонці нагрівається, тепла. І їжі там для них досхочу. Наш рибовод оповідав, що у воді влітку розплоджується багато-багато дрібнесеньких рачків, так просто їх і не видно, а в мікроскоп нам учителька показувала...

— І нам теж показувала. То дафнії і циклопи, — не витримав Вітя.

— Еге ж, — казав далі Петрусь, — от рибки і їдять їх, поки маленькі, а як підростуть, починають на дні собі їжу шукати. У нас багато риби виростає. Минулої осені, батько казав, виловили зо двісті центнерів.

— А це багато риби виходить? — несміливо спитав Юрко.

Вітя зневажливо глянув на нього, хоч і сам не дуже добре уявляв собі таку кількість риби, а Петрусь сказав:

— Та я бачив — дві вантажні машини нагрузили, — і, захопившись уже сам своєю розповіддю, казав далі:

— Знаєте, колись давно, як мене ще й на світі не було, приїхав до нас на чеки один учений і запропонував колгоспникам коропів серед рису вирощувати. Селяни не всі одразу повірили, що це можливо, от точнісінько, як і ви тепер. Але наш рибовод, цей самий, що й тепер у нас, взявся за цю справу, і все вийшло так, що й кращого не треба. З того часу і вирощують у нас рибу на рисовому полі. От приїздіть восени, коли рис зберуть і всю рибу виловлювати будуть. Тоді мама вас почастує таким короп'ягою, що у полі виріс!

Віктор КОЧЕВСЬКИЙ

Малюнок Г. ЗАХАРЧУК

Перше кукуріку

Чи давненько, мов клубочки вати,
Бігали курчата жовтуваті?
А тепер вони вже не курчата —
Петями пора їх величати.

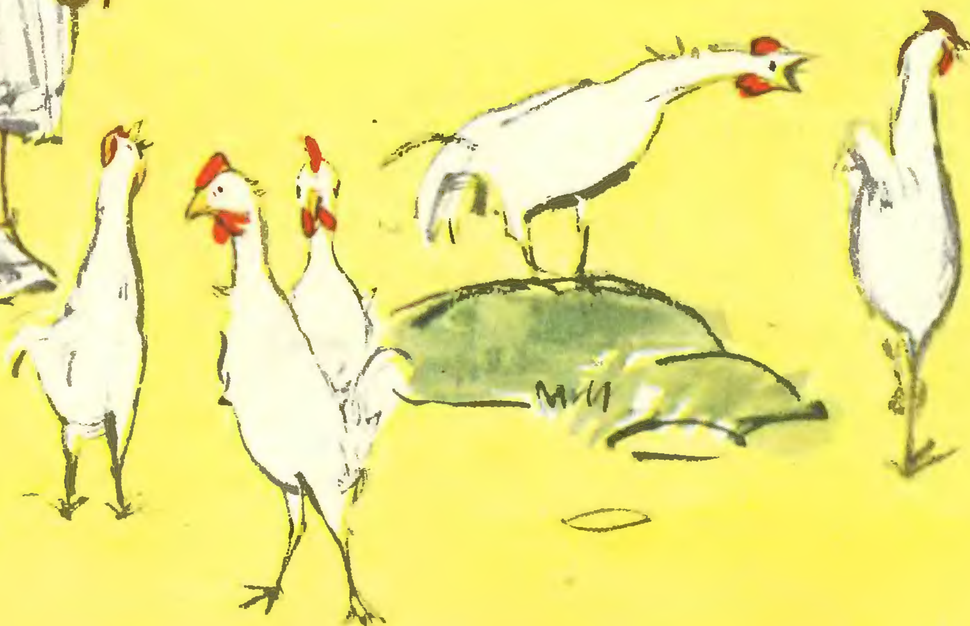
Від смачного золотого сім'я
Та від зерен доброї пшениці
Жаром в них зажевріли на тім'ї
Гребінці, як спілі полуниці.

Перший півник вигнув довгу шию:
— Що я — заспівати не зумію? —
Другий накокошив крильця білі —
Аж надувсь —
І разом прохрипіли...

Стежила за півниками Ніна
І сказала:
— Це у них ангіна.

Мабуть, в луг зелений до криниці
Неслухняні півники ходили,
Напились холодної водиці —
Горла, бідолахи, застудили.

Л. ОЛЕСЮК

ХІБА Ж АНДРІЙКО МАЛИЙ?

Малюнок Н. КОСТЕНКО

Довго морочився Андрійко над останньою задачею та все ж, з кінцем, упорався і з нею. Старанно переписав її і сам замилувався з своєї роботи — добре вийшло!

А сьогодні вчителька, Надія Павлівна, показала всьому класові його зошит з арифметики і сказала таке, що Андрійкові й досі серце як не вистрибне з радості:

— Дивіться, діти, який у Андрія Бойка гарний зошит. І вчиться він на самі тільки п'ятірки. Такі, як Андрій, достойні бути піонерами.

— Але ж він ще малий! Найменший у своїй жовтенятській зірочці, — нерішуче зауважив Сашко Григорук, який, хоч і був майже на голову вищий від Андрійка, та з арифметикою було в нього туго.

— Малий, а успіхи в нього — великі! — ще раз ствердила Надія Павлівна, і Андрійко відчув, як йому аж щоки запашіли від задоволення. Ну, просто немов би Надія Павлівна знала, що Андрійко тільки й марить, як би мерщій піонером стати. Тільки от біда — час дуже помалу йде. Тягнеться, тягнеться — як та черепаха суне. А через нього і Андрійко ніяк не доросте до піонера. А як тільки що до чого, так одразу неодмінно хтось скаже: «Та Андрійко ж ще малий!» Ну, хіба це не образа? Аж кривдно якось!..

Сестра Марійка вже другу сходинку піонерську проходить, а Андрійко ще й до першої не доріс. Хитра Марійка знає це шкульке місце в Андрійка і, як розсердиться, бува, за щось на нього, так по цьому місцю і влучає:

— Куди тобі в піонери? Ти ще не хлопчик, а — хлоп'я, «зменшене ім'я», як у граматиці сказано. Всі зменшені імена кінчаються на «ня»: галченя, каченя, кошеня, Андрійченя. — Ну, просто дражниться тим, що він малий!

Раптом у двері постукано. В квартиру зайшла чорноока дівчина і спитала:

— Чи є у вас комсомольці?

— Ні, — сказала мама.

— А піонери у вас є?

– Є.

— Хай ваші піонери в п'ять ноль-ноль прийдуть прибирати двір.

— А жовтенята ж як? — не стерпів Андрійко.

— Малят нам не треба, — сказала дівчина і пішла.

І ця туди ж —«малята»! — з гіркотою подумав Анрійко, але тут же сказав сам собі: «Добре! Я ще покажу вам, який я малий! Однаково завтра прийду!»

І прийшов. Прийшов, як і годиться, — з лопатою, навіть старі черевики взув, щоб нові на роботі не попсувати.

Дітлахів зійшлось повнісінько: зо всього дому збіглись. Підійшов Андрійко до старшого й питає:

— А мені що робити?

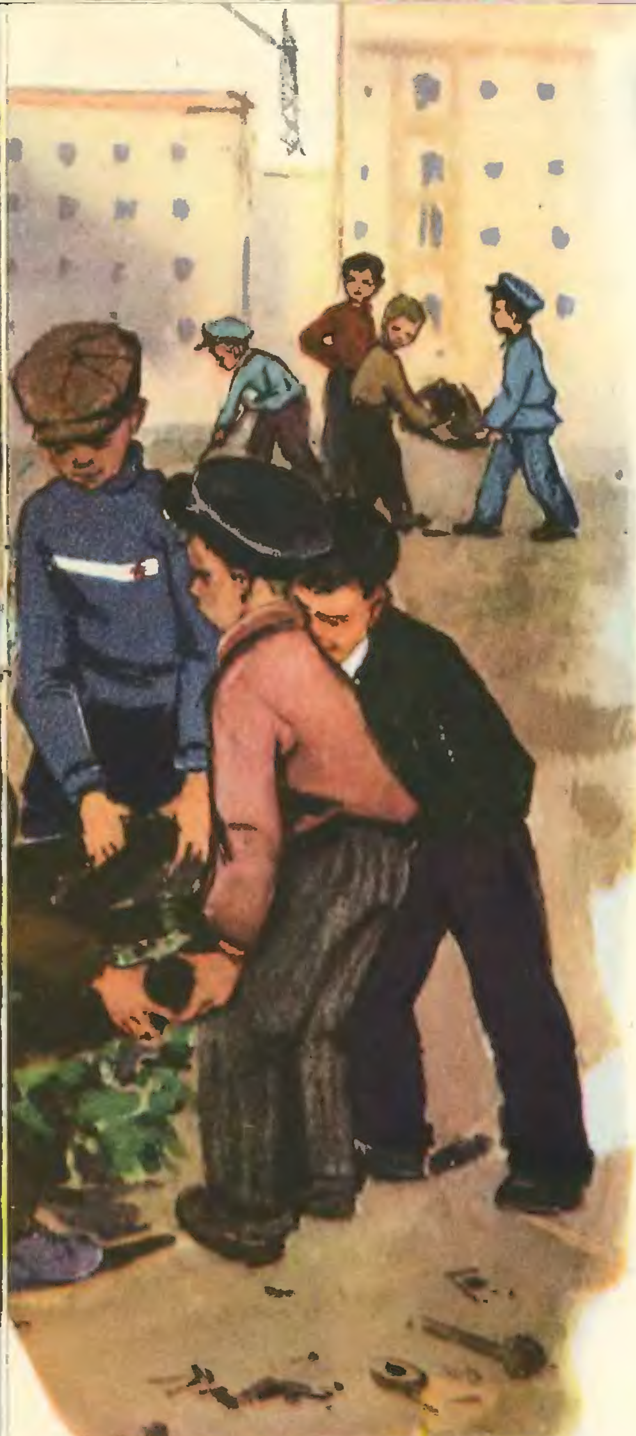
Той подивився, примружив очі, а потім як гаркне:

— Киш звідси! Не шастайся тут, а то ще, гляди, розчавлять.

І знову кривдно стало Андрійкові. З досади її жалю аж сльозинки в куточках очей повиступали, виблискують на сонці. Та Андрійкові не до того. Він замислився і не помітив, як підійшов Вовка Барсуков з своїм татом.

Хотів Андрійко змахнути сльозу, а Вовчин тато вже питає його:

— Ти чого це, герой, плачеш?

— Хто плаче? Ні, я не плачу,—похопився Андрійко. Ану ж і Вовчин тато подумає, що Андрійко — малий!

А той посміхнувся і каже:

— Хочеш попрацювати, хлопче?

«Авжеж, хочу!» хотів був закричати з радості Андрійко, та стримався і тільки пробурмотів:

— Ну, хочу.

— Ти не нукай. А роботу я тобі, коли хочеш, дам.

— Хочу, хочу! — вже не витримав і закричав Андрійко.

— Оце інша річ. Тільки роботи в мене багато, багато й робітників треба.

— А у нас у класі аж сорок учнів, — запевнив його Андрійко.

— Тоді буде діло! Мені щонайменше сорок треба. Завтра я прийду до вас у школу.

Вовчин тато додержав слова. Справді, другого дня Андрійко разом з своїм класом виїхав на околицю міста. Тут буде спортивний майданчик, а поки що все захаращено металевими уламками та всяким непотрібним дріб'язком. Усе це треба було прибрати.

Коли дві машини з веселою дітворою спинились біля майбутнього майданчика, Вовчин тато, Борис Семенович Барсуков, сказав:

— Ось вам, товариші жовтенята, робота. Тут був колись склад поламаних машин. Великий брухт вивезли вже, а дріб'язок вам збирати лишилось. Усе, що зберете, — ваше, та ще й премію дамо.

— Зберемо, а як же! — закричали діти й посипались з кузова, як яблука з розв'язаного лантуха. Поділились на бригади по шість душ у кожній і почали. Та й закипіла ж робота! Кожна бригада має окрему ділянку, щоб жодної гаєчки не лишилось на землі. Ну, до чого ж цікаво це все! Хто швидше й найбільше назбирає. Кожний намагається випередити інших.

Та ось Андрійкова бригада раптом спинила всю роботу на майданчику. Справа в тому, що хлоп'ята знайшли в ямі присипане землею здоровенне чавунне колесо. Вони так зраділи, що на весь майданчик галас зняли. А жовтенята подумали, чи не біда яка в них сталася? Біжать звідусіль, очі налякані, а бригада Андрійкова сидить собі в ямі і захоплено на колесо показує: от, мовляв, що ми знайшли, у вас такого й нема!

До вечора дві величезні кучі гайок, болтів та всяких залізячок назбирали.

Отак кілька разів виїздили жовтенята прибирати майданчик, а потім Борис Семенович привіз до школи папір, в якому написано, що жовтенята третього «Б» класу зібрали чотири тонни чавунного брухту першого гатунку.

— Молодці, діти! — сказав їм Борис Семенович, — це ж ви майже на цілий трактор металу назбирали.

Андрійко підвів раптом руку і питає:

— А чи не можна б те, що ми назбирали, на тракторний завод одвезти й попросити робітників зробити трактор і «Жовтеням» його назвати?

— Ич, чого заманулося? — засміявся Борис Семенович.— А чи ж заслужили вже, щоб і трактор по-вашому назвати? Малувато ще зібрали.

— А ми ще будемо збирати! — закричали хлоп'ята. — І папір будемо теж збирати.

— От і добре! Пишіть листа.

Жовтенята написали в листі, що кожний з них буде збирати брухт і папір. Підписали усі сорок жовтенят. Надіслали того листа робітникам тракторного заводу і стали чекати відповідь.

— Тільки ж нікому тимчасом не кажіть про це, — попросила вожата. — Ану ж нічого з цього не вийде, то щоб хоч не сміялися з нас...

— Чого там! Вийде! — були певні хлоп'ята. — Таж ми ще стільки брухту назбираємо! І робітникам будемо писати скільки здали.

Отак і пішло у третьому «Б» класі: найбільше в школі назбирали вони брухту й паперу і найкраще в школі вчились. А наприкінці місяця вони написали на завод: «Зібрали брухту ще три тонни та паперу дві тонни. Відсталих у класі нема...»

Ось уже й учбовий рік кінчається, а про трактор так нічого й не чути.

— Ні, таки нічого не вийшло в нас!.. — сумно сказав якось Андрійко. — Не інакше, як ще треба назбирати стільки: трактор же важкий, на нього багато треба заліза.

Та ось надійшов останній день навчання. Завтра починаються літні канікули. Школярі третього «Б» уже зібрали книжки, щоб іти з школи, коли до класу зайшла старша піонервожата.

— Хвилину почекайте! Я вам зараз щось покажу цікаве, — і вона розгорнула перед здивованими школярами свіжий номер газети, де на першій сторінці намальовано трактор, а на ньому чітко написано: «Жовтеня».

—Вітаю вас з успіхом!—сказала старша піонервожата. — Ваше бажання робітники тракторного заводу виконали. З того металу, що ви зібрали, вони зробили трактор і назвали, як ви просили, «Жовтеня».

Діти заплескали в долоні й оточили щільним колом піонервожату. Кожному хотілось краще роздивитись жовтенятський трактор.

А в Андрійка аж дихання спинилось від щастя. Коли вони вийшли з класу, Андрійко щодуж помчав додому, щоб сповістити всім у дворі радісну новину. Ще б пак! Такий великий трактор вийшов з їхнього брухту. А його ж і Андрійко збирав. Ану, хай тепер скаже хто, що Андрійко ще малий!..

Переклав з російської
Б. Антоненко-Давидович.

Валентина ЧОРНА

В ГАЮ

Малюнок В. ЗАРЕЦЬКОГО

Ми з Галиною ходили вчора в гай,
Захотіли відшукати йому край.
Ми по стежці із Галинкою пішли,
Але краю тому гаю не знайшли.

Ми ходили і сьогодні. Та якби
Не привабили до себе нас гриби,
Щоб ні ягоди, ні квіти не росли —
Ми сьогодні, певне, край уже б знайшли!

Будильник

І. БИСТРОЗОРОВ

В кімнаті тихо-тихо. Тільки будильник, що стоїть на комоді не вгамовується. Усе тік-так, тік-так!

Солодко позіхнувши, Гаврик потягнувся і розплющив очі. Мама все щось пише, схилившись над столом.

Вигляд у мами стомлений. Якби не її права рука, яка весь час рухається, можна було б подумати, що вона спить.

— І чого вона не лягає спати? — думає Гаврик. Йому шкода матері. Завтра ранком, коли будильник задзвонить, мама знов не виспиться. От, ще цей будильник! Він ніколи не дає мамі як слід відпочити.

Гаврик повертає голову і очима шукає на комоді маленького, блискучого будильника. От якби він завтра зіпсувався і не задзвонив! Та де там! Будильник працює як слід. Раз-два! Раз-два! Дзинь-день! Дзинь-день!

Почувши, що на ліжку шарудить ковдра, мати відривається від книжки й дивиться на Гаврика.

— Це я тебе збудила? — тихо питає вона. Тобі світло заважає? Я зараз його прикрию, — і мати поспішно насуває грибок на лампу ще нижче.

Гаврик хитає головою.

— Нічого мені не заважає, я сам прокинувся.

— Тоді спи, — каже мама і підходить до Гаврикового ліжка. — Повертайся до стінки. Я тебе вкрию.

— А ти? — питає Гаврик. — Уже ж ніч.

— Мені треба попрацювати ще трохи, — каже мати й куйовдить шорсткий чуб Гаврикові.

Сперечатися з мамою даремно. Гаврик притуляється щокою до подушки й непомітно для себе знов засипає. Та на цей раз сон у хлопця неспокійний. Десь у голові крутиться бентежна думка про будильник. «От якби він не задзвонив!».

Крізь сон Гаврик чує, як мати, нарешті, згортає книжки і повертає вимикач. Червонувате світло, яке пробивалося крізь повіки, згасає, і в кімнаті стає темно.

Гаврик знов розплющує очі і обережно спинається на ліктях. Він бачить, як мати повільно роздягається, а потім важко опускається в ліжко. І знов його думки крутяться навколо будильника. Якби ця капосна блискуча штука знала, про що думає Гаврик, то, мабуть, ранком вона не задзвонила б. Спи тоді мамо, скільки хочеш. Та хіба ж будильник здогадається? А що, як?..

Почекавши, поки мама засне, Гаврик тихенько спускає з ліжка ноги і обережно підкрадається до комода. Ось уже закінчилася пухнаста, тепла доріжка і починається холодний паркет. Раптом ледь чутно заскрипіла підлога. Гаврик завмирає.

Минає секунда — друга. Усе спокійно. Наче тінь, Гаврик рухається далі. Крок, ще крок. Нарешті й комод. Зеленуваті стрілки будильника світяться вже зовсім поруч.

Закусивши губи, Гаврик стає навшпиньки. Намацавши зверху кнопку будильника, він обережно натискає на неї пальцем. Кнопка слухняно падає вниз і, як каже мама, зачиняє дзвоник на замок. Тепер він уже буде мовчати!

Задоволений Гаврик повертається в ліжко і за хвилину, щасливо посміхаючись, уже спить.

Решта ночі проходить зовсім непомітно. Здається, щойно тільки закрив очі і вже настало «завтра». Але це «завтра» не таке, як завжди. Кімната освітлена не електрикою, а сонцем, і мама не підганяє Гаврика йти у дитсадок. Вона ходить по кімнаті в халатику і витирає ганчіркою порох.

Гаврик пригадує про нічну витівку і йому аж страшно стає. Мама, звичайно, думає що ще рано. Треба скоріше розповісти їй про все. Він сідає на постіль і винувато тягне:

— Мамуню! Ти чекаєш, коли задзвонить будильник? А він не задзвонить. Я його закрив.

Після визнання Гаврик дивиться матері в очі і чекає, що вона от-от заметушиться, схопить каструлю, яйця й побіжить на кухню готувати сніданок. Так буває завжди, коли мама запізнюється на роботу, а він, Гаврик, — у дитячий садок.

Та, дивно. Замість цього, мама йде до ліжка, нахиляється до Гаврика, обіймає його і каже:

— Звичайно, те, що ти зробив, — дуже погано. Адже ж я могла б запізнитися на завод. Але якраз сьогодні мені на роботу не треба. Хіба ти забув, що сьогодні неділя?

І в великих чорних маминих очах горять яскраві ласкаві вогники.

І. ХОМЕНКО,
О. БЕРДНИК.

Про хижу

Де сплелись лілеї
У густі узори,
Позбирались риби
На загальні збори.
Й мовила Вівдюшка:
— Любі мої друзі!
Я в великім горі,
У великій тузі.
Уночі сьогодні
В гущині латаття
Згинули від щуки
Рідні мої браття,
Батечко і ненька
І сестричка люба, —
Всіх поїла Герла,
Щука гострозуба. —
Виплив до Вівдюшки
Мудрий Окунь-риба.
А голки у нього
Піднялися диба,
Округлились очі,
Кров'ю налилися.
Від страшної люті
Зябра роздулися.
І хвостом він ляпнув
По воді рішуче:
— Всіх нас, друзі-риби,
Щука Герла мучить.
Пічкурців маленьких
Поковтала зграї,
І щодня від неї
Сотні риб вмирає.
То ж у нас питання
Мусить стати руба:
Щоб усіх не з'їла
Герла гострозуба,
Щоб не знати більше
Горя і мороки —
Вигнать її треба
З нашої затоки.
Загукали риби:
— Де ж знайти ту силу,
Щоб загнати хижу
Щуку у могилу? —
Раптом Йорж маленький
В зборів слова просить:
— Друзі мої милі,
Сумувати досить!
Я прокляту Щуку
Проучить беруся

...щуку Герлу
...ого Йоржа

Малюнок А. АРУТЮНЯНЦА

I даю вам слово,
Що свого доб'юся! —
Засміявся Окунь,
Подивився косо,
Аж дві бульки в нього
Вискочили з носа.
Та крутнувся Йоржик
Перед ним сердито:
— Я сказав, то значить
Буде Щуку бито!..—
А баньката Жаба,
Сидячи в грязюці,
Слухала ті речі
Й донесла їх Щуці.
Розгнівилась Герла:
— Ні! Цьому не бути! —
І вона вже дума
Йоржика ковтнути.
Ось вона уздріла
Ще незнане диво —
Їй назустріч Йоржик
Виплива сміливо.
Зупинилась Герла,
Роззявляє рота:
— Ти надумав, дурню,
Щуку побороти?
Проковтну тебе я
Разом з плавунцями,
Бо моя тут влада
Держиться віками!!! —
Вдарила хвостищем,
Блиснула боками,
Кинулась на нього
Поміж ситниками.
Вже наздоганяє,
Проковтнути хоче,

Але Йорж ударив
Їй голками в очі.
І осліпла Щука,
Ніби в'юн ізвилась,
Від страшного болю
В вирі закрутилась.
З-за латаття бачать
Риби перемогу,
До Йоржа всі линуть
В бій на допомогу.
Оточили Герлу,
Плавунці ламають,
Б'ють носами в боки
І луску здирають.
А найстарший Окунь
Підплива найближче,
Відгризає Щуці
Начисто хвостище.
— Горе мені, горе, —
Простогнала Герла,
Ще раз стрепенулась
І навік завмерла.
І, перевернувшись
Животом угору,
По Дніпровській хвилі
Попливла у море...
Про Йоржа велика
Слава прокотилась.
Тиждень у затоці
Риби веселились.
Всі пісні співали
Славному герою,
А банькату Жабу
Вигнали з ганьбою.

Таїсія ЖАСПАР

РОЗІНА

(З життя італійських дітей)

Батько повернувся з Лентіні пізно ввечері, але ми з сестрою Фернандою ще не спали. Ми тільки вдавали, що спимо і чекали, поки він розпряже Розіну, дасть їй корму і, вмившись на подвір'ї, увійде в дім. Нам хотілося швидше довідатись, чи позичив батько в мого хрещеного — синьйора Джуфрідо — грошей, щоб сплатити податок за землю. Ми знали, що, коли завтра вранці батько не сплатить податок, — наш апельсиновий сад від нас відберуть, і тоді ми назавжди втратимо його. Ми впадемо в злидні, бо сад утримує нашу сім'ю.

Почувши, що приїхав батько, мати кинула в'язання і поспішила зібрати вечерю. Вона мовчала, та ми знали, що мати хвилюється і їй теж хочеться швидше довідатись, чи позичив батько грошей.

— Готова вечеря? — спитав батько.

І, не чекаючи відповіді, він знову гримнув на матір:

— Я питаю: вечеря готова? Чи ти не оглухла, часом?

Батько завжди гримав на матір, коли в нього були неприємності. Ми зрозуміли, що грошей він не позичив. Мати теж зрозуміла це.

— Сідай до столу, — відповіла вона голосом, в якому бриніли сльози.

Цієї ночі ми довго не спали, роздумуючи, що буде з нами? Ми не матимемо апельсинового саду і батькові не буде чим годувати нас. Йому доведеться віддати мене й Фернанду до рибника в найми. Ми цілими днями будемо сидіти на базарі під прилавком і гострими ножами чистити рибу для їдалень і ресторанів, як це роблять інші діти, в яких батьки безробітні. Наші руки стануть порізані, а тіло вкриється червоними плямами й виразками від риб'ячої луски та морської солі, як і в тих дітей.

На світанку батько розбудив мене.

— Антоніо, — сказав він. — Допоможи мені помити й почистити Розіну.

Мені спочатку здалося, що батько придумав, де ще можна позичити грошей, але мати тихо сказала мені:

— Тоніо, любий, умов батька не продавати Розіну.

Цю ослицю, яку ми назвали Розіною, батько купив того року, коли добре вродили апельсини, того самого року, коли народилась сестра Фернанда. І хоч Фернанді тепер тільки сім років і вона ще дитина, Розіна була вже дорослою. Вона була дуже витривала і невтомно возила нашим візком і апельсини, і гній під дерева, і в глиняних глеках воду на пиття з гірських районів Сіцілії.

Батько прив'язав Розіну до стовпчика серед двору, мати дала мені скребачку, і ми разом з батьком почали чистити ослицю, ніби перед днем святого Джорджіоне — покровителя коней та ослів. Мати мила двоколесний візок. Батько сам розмалював його від голобель аж до коліс. Невже ми продамо й візок?

— Візок ми не будемо продавати, — ніби відповідаючи на мою думку, сказав батько. — Петруччіо позичатиме нам осла, і ми зможемо інколи їздити до міста.

«Так тобі й дасть скупий Петруччіо свого осла», подумав я, але сказати про це батькові не наважився.

Ми запрягли Розіну у візок, начепили їй на голову та на сідло червоні й голубі пера. Ми вбрали її востаннє — тепер Розіну розпрягатимуть чужі люди. Я не витримав і заплакав.

Малюнки Г. СОКИРИНСЬКОЇ та В. РЕШЕТОВА.

— Лізь у візок, — сказав батько,— а то ми не встигнемо на кінський ярмарок. — І суворо додав: — Нам однаково не буде чим її годувати, якщо ми позбудемось апельсинового саду.

Це було вірно, але мені однаково було шкода і нас, і Розіну!..

Дорога від нашого будиночка до міста, де був кінський ярмарок, піднімалася вгору, і ми рухалися повільно. Нас увесь час випереджали легкові «Фіати» й вантажні машини.

Назустріч нам, як на лихо, їхали знайомі селяни.

— Чао! [1] — кричали вони батькові. — Що везеш продавати?

Я з ногами заліз у візок, сів спиною до батька і дивився на велику руду, випалену сонцем, долину, на розкидані біля горбів апельсинові сади, схожі на зелені килимки, і на величезну Етну, що легким прозорим силуетом вимальовувалась на ранковому небі. Димок кучерявим струмочком зміївся над кратером. Батько розповідав нам з Фернандою, що багатії сходять аж на верхівку Етни, щоб кинути в кратер золоту монету, і тоді Етна повертає їм у сто тисяч разів більше золота.

«Коли б знайти монету, кинути її в кратер, а потім одержати мішок золота — тоді можна було б не продавати Розіну», думав я.

В ті дні Розіна не сходила мені з думки. Здається, ніколи вона не була мені такою милою, як нині. Я так любив її тепер, що ладен був простити їй усе, навіть те, як вона два роки тому з'їла мого м'ячика, що подарував мені мій хрещений батько.

* * *

На ярмарку в Лентіні ми прив'язали Розіну до поручнів, де вряд стояло вже чимало осликів і мулів. Сьогодні купці й селяни купували коней, бо незабаром мали збирати врожай. Тому на ярмарок з'їхалося багато людей. Я сидів у візку, а батько стояв поряд з Розіною і співучим голосом вигукував, намагаючись перекричати інших продавців:

— Купіть молоду ослицю! Ви не пошкодуєте! Вона витривала й здорова!

Та ніхто навіть не спитав про ціну.

«Може, Розіну не куплять», промайнула в мене радісна думка. Але уявивши, що чекає нашу сім'ю, коли ми повернемось додому з Розіною і без грошей, я зскочив з візка, став поруч батька і теж почав гукати, як він:

— Купіть молоду ослицю!

Тепер мені вже дуже хотілося, щоб Розіну купили, і я навіть шкодував, що вона така невелика на зріст і не так гарно прикрашена, як інші осли.

[1] Чао — привітальний вигук по-італійськи.

Ми простояли дві години, захрипли від крику і вже почали були втрачати надію, як до нас підійшов — хто б ви думали? — наш сусіда — жмикрут Петруччіо.

— Чао! — каркнув він. — Чи не думаєте ви продати Розіну? Скільки ж ти просиш, сусідо, за неї?

Батько сказав ціну.

— Хе, хто ж тобі дасть за цю каліку такі гроші?

Він постояв, похитуючись на худих ногах і про щось міркуючи. Потім махнув рукою і сказав:

— Мені хочеться тобі допомогти, і я приведу покупця. Але ти повинен зменшити ціну.

Минула година. Сонце нещадно пекло. Від гомону й крику я очманів і оглух, а Петруччіо не приходив. Біля поручнів лишилося тільки кілька мулів та наша Розіна. Невже ми підемо з ярмарку без грошей? Я поглядав на всі сторони і нарешті побачив Петруччіо. Він, не кваплячись, ішов з якимось чорнявим чоловіком. Обоє жваво розмовляли, розмахуючи руками.

Покупець дав за Розіну половину ціни, потім трохи накинув.

— А скільки дати тобі за візок? — спитав він.

Почувши, що ми не продаємо візка, він уперся і заявив, що коли так, він не купує й Розіни. Батько постояв, схиливши голову, потім мовчки підійшов до візка і почав виймати з нього наші речі: вишиту торбу, з якої годували Розіну, свою куртку, сапу.

— Гаразд. Бери й візок, — нарешті сказав він.

Знову почався торг. І тільки, коли опівдні загула сирена, ми одержали гроші й поспішили на майдан до банку, щоб встигнути сплатити податок за землю. Я чув, як Розіна жалібно кричала навздогін нам, але ми йшли мовчки, не оглядаючись. Та й про що було говорити?

Так ми почали жити без Розіни. Важко було нам! Особливо, коли почались дощі. Дорогу розмило. Батько пішки ходив працювати до міста і повертався втомлений і брудний.

Якось до нас прийшов Петруччіо. Він сказав батькові, що хоче взяти мене до себе.

У Петруччіо був апельсиновий сад удвоє більший за наш. До того ж, Петруччіо служив медзандрою, цебто садівником у поміщика барона Ло Пінто. Баронові сади оточували маленькі садки наших сусід, і щороку Петруччіо набував для барона дедалі більше апельсинових садів. Він, як шуліка, шугав скрізь, і де тільки хто не зміг заплатити вчасно податок за землю чи воду, — Петруччіо вже тут. І вже не обійдеться без того, що він, користуючись з чужої біди, прикупить заборгований сад своєму господареві та не забуде при цьому й себе. Тим то ми всі ненавиділи Петруччіо більше, як самого барона. І ось у цього Петруччіо я мав працювати.

Я заплакав.

— Я не на те народився, щоб працювати на цього Петруччіо! Він продав нашу Розіну! — кричав я, схлипуючи.

Батько вдарив мене долонею по лобі, а Петруччіо хитро сказав:

— Якщо ти добре працюватимеш, я заплачу тобіза роботу гроші, і ви зможете викупити Розіну.

Сльози відразу висохли. У мене з'явилась надія.

І от я став наймитом Петруччіо.

З п'ятої години ранку й до пізнього вечора я працював у апельсиновому саду: відновлював земляні насипи навколо дерев, полов траву, збирав у саду сухе листя, допомагав Петруччіо обмазувати стовбури дерев цегляно-червоним розчином вапна й глини, щоб знищити личинки шкідливих комах. А в ті дні, коли поливали дерева із резервуара, що був недалеко від нашого будиночка, я працював з Петруччіо, не покладаючи рук. Важкими мотиками ми робили відтулини в земляних насипах, відкриваючи струмкові дорогу до дерева.

Додому я повертався такий втомлений, що одразу падав у ліжко, хоч Фернанда цілий день чекала на мене. Їй тепер не було з ким бавитися.

Я терпляче чекав, коли нарешті Петруччіо заплатить мені зароблені в нього гроші, а він, здавалося, і на думці не мав цього робити. Стоячи на драбині, приставленій до стовбура великого апельсинового дерева, Петруччіо величезними садовими ножицями обрізував сухі гілки.

Одного разу я не витримав і нагадав про гроші.

— Які гроші? — здивовано спитав він. — За що? Чи не за те, що я тебе, неробу, протягом двох місяців навчав працювати в саду? Йди геть!

Мені перехопило дух від такої кривди. Не тямлячи себе від люті, я схопив руками драбину і почав трусити її.

— Ану, облиш, поки я не зліз і не відлупцював тебе!

Та я щосили штовхнув драбину і Петруччіо сторч головою полетів у канаву. Тоді я чимдуж побіг додому.

— Мамо! Мамінно! — плакав я, обіймаючи матір. — Цей негідник Петруччіо обдурив мене. Він не заплатив мені грошей. Я дарма працював усе літо!..

Мати заспокоювала мене. А батько мовчки одяг куртку. Я зрозумів, що він хоче йти до мого кривдника.

— Сусіди бачили, як ти працював у саду разом із Петруччіо? — спитав він спокійно.

Тоді я побіг слідом за ним, скликаючи сусідів: і Анджелло Парокко, і Маттео Дзарбіно, і Аніту Ферріні й усіх інших. Вони кинули сапи, садові ножиці, мітли, драбини й гуртом пішли з нами до багатія.

Та й перепало ж тоді Петруччіо від усіх, і не тільки за мене: всі зазнали від нього чимало кривди. Хоч як він викручувався, а його таки змусили віддати мені зароблені гроші.

Тієї ночі мені снилося, що батько пішов до міста викупати Розіну. Перед тим, як іти, він, нібито, сказав мамі:

— Випери Розінину торбу, вона зможе знадобитись.

І мати засміялась. Вона не часто сміялася, наша мати.

Потім мені снилося, що ми з Фернандою одягли своє найкраще вбрання, щоб гідно зустріти Розіну, і сіли на порозі будиночка, дожидаючи батька.

Нарешті, далеко-далеко на дорозі, ми побачили маленький силует ослика і почули знайомий скрип візка.

Ми побігли назустріч Розіні, і вона, побачивши нас, задерла голову й весело засурмила.

Ми взяли її за вуздечка і ввели до нашого дворика. Радісна мати стояла біля порога і тримала в руках Розінину вишиту торбу з хлібом і дрібно накришеним листям. Мені так ясно все це приснилося, наче було наяву...

Переклав В. ЛАПІЙ.

Володимир ДЕМ'ЯНЕНКО

МАЙСТЕР

Цілий день в дворі лунає:
Ток-ток-ток!
То в руках Ванька співає
Молоток.

Що ж то наш Ванько будує?
Може, хлів?
Ні, будинок він майструє
Для птахів.

З вирію вони шумливі
Прилетять,
Лиш струмочки пустотливі
Задзюрчать.

ХЛОПЧИК І МІСЯЦЬ

Малюнки А. ТЕТЬОРИ

Сербсько-хорватська казка

В одному селі жив багатий хазяїн, великий скнара, всім відомий негідник. Мав він крамницю та багато землі. Свого наймита, малого Радоїцу, він змушував робити найтяжче. А коли наставав час вечеряти, то наказував йому пити якомога більше води, щоб хлопчик не міг їсти.

Вночі Радоїца брав нишком свічку і на горищі, в своєму закутку, читав книжки. Еге ж, книжки. Він був розумний хлопчина і прагнув до науки.

Але одного разу багатій спіймав його на гарячому й боляче відлупцював. А потім, захлинаючись від люті, сказав глузливо:

— Ось місяць на небі. Хай він тобі посвітить. А я не дозволю марно свічки мої переводити. І так дарма хліб їси. Та ще й хочеш шкоду робити.

Заплаканий і зажурений, узяв Радоїца книжку і сів біля вікна. У вікно світив місяць, але його сяйва було замало. Надаремне хлопчик напружував очі. Він ледве розбирав слова. Заболіли йому очі і він залишив книгу.

— Ой, місяцю ясний, — поскаржився Радоїца, — чому ти не сонце, чому не освітиш мою кімнатку? Добре б тоді було читати! Всі б книги, скільки їх є на світі, прочитав би до одної. Може б, тоді знайшов і ту наймудрішу книгу, де сказано, як здихатись багатіїв, як біду та злидні на світі знищити.

Місяць почув це і наступної ночі зійшов на землю. Гарнесенько так, ніби чоловік, спустився собі додолу по срібних сходах. Ноги в блискучих чобітках. Ступить — а чобітки дзенькають срібними підківками та сяють, наче дукати.

Ось так він зійшов, а люди повставали, дивляться та дивуються:

— Глянь, місяць! — Ба, й руки має. І хто б міг сказати, що він такий гарний юнак!

Спить хазяїн. Спить і малий Радоїца і не чує, що місяць спустився додолу по срібних сходах.

А той легесенько з останньої приступки скочив на землю, ступив на стежку і, все

осяваючи навколо себе, попрямував до хати багатія і постукав у двері.

Багатій мав легкий сон, бо боявся за свої гроші, щоб їх хто не вкрав.

Він раптом прокинувся і відчинив кватирку.

— Хто ти й чого тобі треба? — спитав він, протираючи очі, що аж засліпли від ясного сяйва.

— Я місяць, прийшов ось до мого Радоїци, щоб він міг читати книжки.

Багатий аж заскреготів зубами від зненависті та злості.

— А зась тобі! — скрикнув він і ще міцніше позамикав усі двері.

А місяць тільки посміхнувся, бо йому непотрібні були двері. Він почав зменшуватись і раптом став блискучею кулею, знявся під стріху і влетів крізь відчинене вікно до кімнати малого Радоїци. А в кімнаті повис на цвяшку й загойдався, наче ліхтар на вітрі.

— Ось я й прийшов до тебе, — сказав місяць до хлопчика. — Тепер можеш тихо й спокійно читати.

Зрадів малий Радоїца. Хотів підскочити й поцілувати його, та побоявся опекти губи.

— Можеш мене вільно поцілувати, — сказав зворушений місяць. — Я не такий гарячий, як сонце. Ось! — і він наставив свою щоку, яку щасливий Радоїца з пошаною поцілував.

Відтоді кожної ночі світилось у хлопчика на горищі. Радоїца читав, а місяць іноді розповідав йому про свої подорожі.

І начитаний же був цей місяць! Нема книжки, якої б він не прочитав. Він давав поради хлопчині. А іноді суворо його екзаменував.

Хлопець незабаром досягнув великих успіхів у науках. І за свій великий розум став він відомий у широкому світі.

Багатій аж луснув від злості. А малий Радоїца, прочитавши й ту наймудрішу книгу, яку так прагнув прочитати, подався у світ боротись проти багатіїв, знищувати біду та злидні.

Місяць його не покинув. У темні ночі він поспішає, прориває хмари, освітлює стежку своєму приятелеві, який давно виріс і тепер уже не малий.

З сербської переклав І. САКИДОН.

З а г

Віктор УХОВ.

Що за диво? На сходинку
Стала й їду я на ній,
І везе мене й Маринку
Вниз, під землю, чудодій.

На платформі я й подруга
Ми солодке п'єм сітро...
Надворі мороз і хуга, —
Ну, а тут — ясне.....

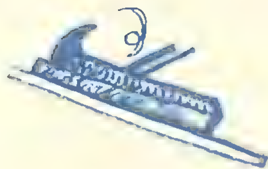

В'ється стружка золотиста,
Не одна, а цілий рій,
Стане дошка чиста-чиста,
Як походить він по ній.

Ще малеча міцно спить,
Та уже — дивіться — ранок!
На завод тесляр спішить,
Щоб у руки взять.......

В нього пащека залізна,
Він розгризти може все,
Повну пащу глини візьме
І на кручу віднесе.

В рот каміння набирає
Без усяких перешкод,
Будувати помагає
Довгу греблю і завод.
Як він зветься — відгадай-но?
..........це, звичайно.

Малюнки Л. ГРИГОР'ЄВОЇ

адки

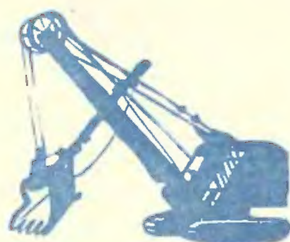
Що за диво сталось?
Є в землі прикмета.
Вже круг неї зараз
Мчить нова......

В нього завжди праці досить,
Він тягає сотні тонн.
Що накажуть — те й підносить:
Глину, цеглу і бетон.

— Гей! — гукають з краю в край, —
Не затримуйся! Давай!
Хто ж це?
— Добрий великан.
Зветься він.............

Діти в школу поспішали,
Перехід — і діти стали.
Мимо них біжать машини,
Шурхотять з резини шини,
Світло червоно горить, —
Хід зупинемо на мить!
Враз — горить зелене світло!
В легковій притих мотор.
І усіх дітей привітно
Переводить........

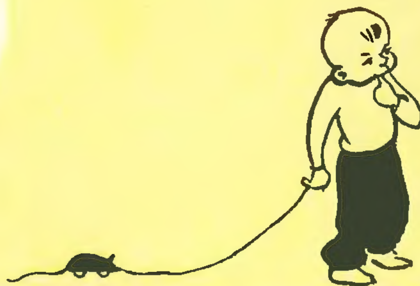
Малюнки В. РЕШЕТОВА

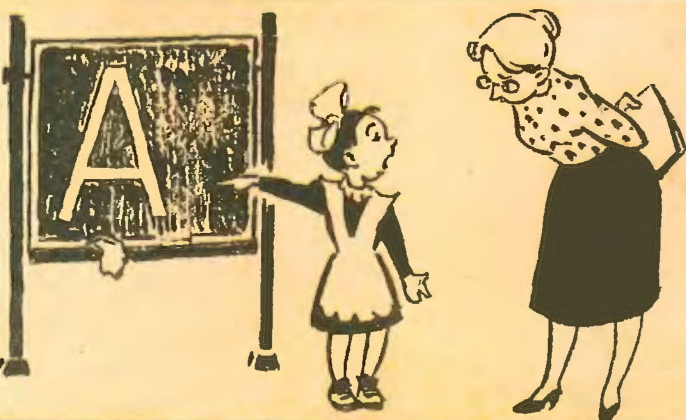
Петро Семенович:—Скажи, Іванку, чи довго живуть миші?

Іванко: — А це залежить від кота.

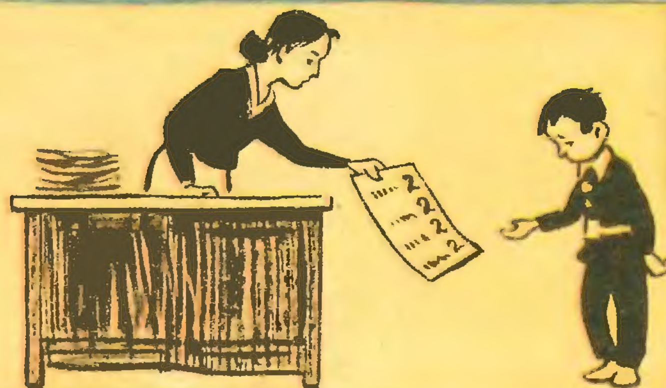
Учителька викликає ученицю. Вчора вчителька пояснювала класові першу літеру алфавіту.

— Ну, Галинко, скажи, що це за літера? — запитує вона, показуючи, на літеру «А».

Галинка: — Це та ж, що і вчора.

Вчителька роздає табелі. У Василька лише двійки. Він дивиться на вчительку повними сліз очима і, зітхаючи, каже:

— Як ви засмутите мою маму!

Повернувшись із школи, Стефан похвалився:

— Тату, сьогодні лише я зміг правильно відповісти на питання вчителя.

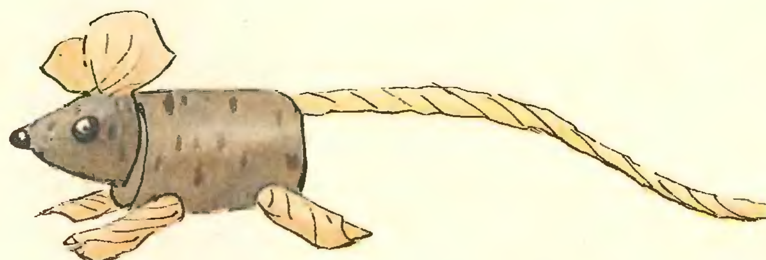
— Що ж це було за питання?

— Хто зламав ручку від дверей!

Малюнки Л. ХОДАКОВА

Сьогодні ми вам розкажемо, як можна самому зробити іграшки з корка. Для цього треба мати: корок, товстий паперовий мотузок, шило, ножиці і складаний ножик.

Зробимо для прикладу собачку. На коркові шилом робиться чотири дірки. Вставимо в них шматочки мотузка — це будуть ноги. Для того, щоб ноги міцно трималися, їх треба вгвинчувати в тулуб. З іншого корка робимо голову. Її треба підрізати так, як показано на малюнкові 1, 2, 3. Голова з тулубом з'єднуються загостреним з обох кінців сірником—малюнок 4. На малюнку 5 показано як зробити тулуб довшим.

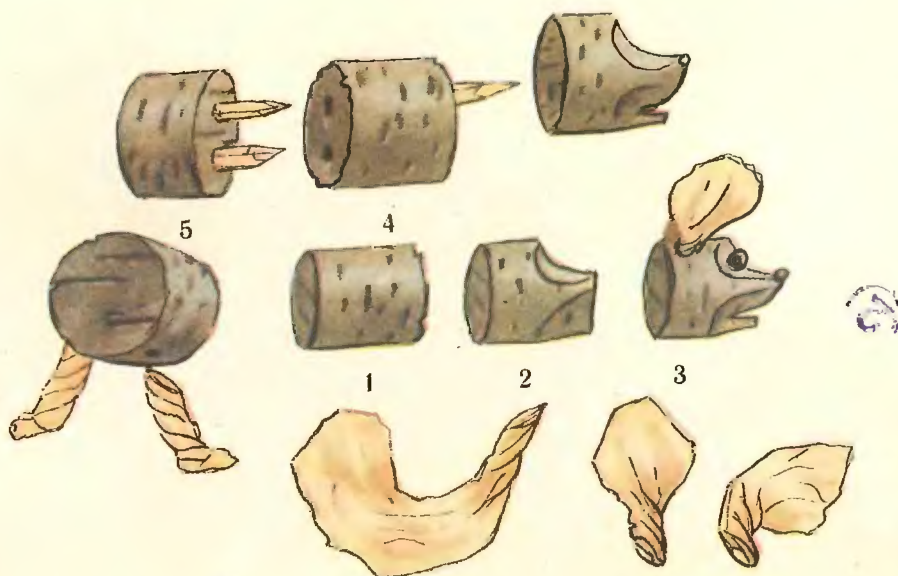
Очі можна зробити з чорних шпилькових голівок або ж з голівок сірника. Там, де повинні бути вуха, — вставте короткі шматочки мотузка, розпушивши перед тим його кінці. Так само вгвинчується і хвіст.

Таким способом зможете зробити будь-яку іграшку: цапка, зайчика, жабку, тощо.

Діти!

Купуйте наше морозиво

«Вершкове», чи «Сніжинку» вам?
Хутчій рахуйте гроші.
Я дітям залюбки продам
Морозиво хороше.
Лиш станьте всі гарненько в ряд,
Бо я люблю порядок.
Ось «Ескімо», — в нім шоколад...
«Пломбір» є для маляток.
Морозива усі сорти, —
Воно корисне дуже.
Поїж морозива і ти, —
Поздоровієш, друже!

На обкладинці малюнок О. Животкова. Макет А. Тетьори.

РЕДКОЛЕГІЯ: Т. І. Волгіна, В. М. Григор'єв, М. І. Дубов, Н. Л. Забіла, О. Д. Іваненко, О. І. Пархоменко, М. А. Пригара, Б. Й. Чалий (відпов. редактор), Б. Й. Чайковський.
Художній редактор О. І. Микора. Адреса редакції: Київ, Пушкінська, 28. Тел. 5-01-75 і 4-13-97.
Підписано до друку 1.VI—1959 р. БФ 07527. Зам. 2440. 3 друк. аркуші 62×94. Тираж 80 000.

Рік видання п'ятнадцятий | 2 крб. | Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».

Друкарня видавництва ЦК КПУ «Радянська Україна», Київ, Анрі Барбюса, 51/2.